

'Ik vond het moeilijk om te bepalen tot hoever leerlingen mogen gaan'

Begeleiding jonge docenten op een (I)VBO

Op de ene school worden nieuwe docenten aan hun lot overgelaten, terwijl op de andere school juist veel aandacht wordt besteed aan het coachen van jonge leraren. De Groenstrook in Aalsmeer valt in de laatste categorie. Een jonge docent en zijn begeleider vertellen over hun ervaringen.

Afgelopen jaar hadden ze elke donderdagmiddag een vast uur ingeroosterd en ook tussendoor spraken ze elkaar regelmatig: 'coach' Ger Hofmans en de jonge docent Pieter Voorn. Nieuwe docenten krijgen op deze school het eerste jaar altijd een begeleider binnen de sectie. Zo werd ook Eelco van Hoesel ooit door Hofmans begeleid. Met z'n drieën vormen ze nu de sectie Duits van de vestiging de Groenstrook van het Florens College in Aalsmeer. Zoals de naam al zegt, richt de opleiding zich op 'groene' beroepen. Er wordt lesgegeven in twee schooltypes: Voorbereidend Beroepsonderwijs en leerwegondersteunend Onderwijs (LWOO), het vroegere IVBO.

Voor Pieter Voorn was het belangrijkste bij de begeleiding dat hij hierin kwijt kon wat hij op z'n hart had. 'Leraar zijn is toch een eenzaam beroep,' stelt Voorn vast. 'Je staat alleen voor de klas en verder moet je het zelf maar oplossen.' De taak van de begeleider, legt Hofmans uit, is in de eerste plaats te fungeren als een open oor. 'Je moet begrip tonen voor de problemen waar iemand tegenaan loopt. Als een jonge docent zich wil openstellen, dan kun je proberen een strategie te bedenken om bepaalde zaken aan te pakken. Maar iedereen heeft toch een eigen stijl van lesgeven. Je moet het uiteindelijk doen zoals jij vindt dat je het moet doen.'

De grootste fout die een begeleider volgens Hofmans kan maken is het bagatelliseren van problemen. 'Soms zeggen leraren: "Die leerling is bij mij heel anders." Dat moet je dus nooit doen, want zo kap je een gesprek meteen af. Ik heb Pieter duidelijk gemaakt dat de dingen die hij meemaakt, mij ook overkomen zijn. Zelfs na twintig jaar zijn er bepaalde kinderen en klassen waarmee ik soms moeite heb.'

Pieter, wat waren je eerste indrukken op deze school?

Voorn: 'De leerlingen zijn druk. Soms staat er ploteling een naast je of loopt een rondje in de klas. Ook zijn ze natuurlijk op zoek naar grenzen. Het uittesten daarvan heb ik heel duidelijk ervaren. Soms was dat erg vervelend. Vorig jaar gebeurde het dan ook

Pieter Voorn (27) heeft de tweedegraads lerarenopleiding aan de Hogeschool Holland gedaan. Sinds twee jaar geeft hij Duits aan De Groenstrook in Aalsmeer. Het eerste jaar werd hij gecoacht door Ger Hofmans. 'Een onwijs goede begeleider. Ik kon mijn ei bij hem kwijt en hij kwam met goede adviezen. Het ging ook beter als ik die toepaste. Dat is gewoon heel fijn.'

wel eens dat ik 's nachts een paar keer wakker werd. Dat ik dacht: wil ik dit tot mijn vijftenzestigste? Maar je slaat je er wel doorheen. Het is toch een school waar ik me prettig voel. Ik kom zelf ook uit een tuindersfamilie en weet een beetje hoe de kinderen denken.'

Hoe denken ze dan?

Voorn: 'Ze zijn heel erg recht voor z'n raap. Je weet ook meteen waar je aan toe bent. Heb je je een keer niet geschoren, dan is het meteen: "Mees, wordt het niet tijd voor een nieuw scheerapparaat?" Dat spreekt me erg aan.'

Het grootste probleem waar je vorig jaar tegenaan liep?

Voorn: 'Ik vond het moeilijk om te bepalen tot hoever ze mogen gaan. Daar heb ik het vaak met Ger over gehad: Hoeveel keer waarschuwen je als iemand weigert te werken of een grote mond geeft? Want ik bleef maar waarschuwen.' Hofmans: 'Het meest voorkomende probleem bij jonge docenten is het klasmanagement. Je krijgt een groep kinderen voor je,

waar allerlei dingen zich kunnen afspelen: Marietje was verliefd op Pietje maar Pietje wilde niet meer. Dan is het vak Duits helemaal niet belangrijk meer. De vraag is: Hoe ga je daarmee om? Hoe zorg je dat er een werksfeer ontstaat?

Pieter, welke problemen kwam je tegen op het gebied van de vakdidactiek?

Voorn: 'Je moet je constant afvragen of ze het wel snappen, want alleen al het lezen van een opdracht is vaak moeilijk. Het abstracte denken is bij deze kinderen veelal niet aanwezig.' Hofmans: 'Je moet een goede inschatting maken wat kinderen van dit niveau aankunnen. Dat is soms best moeilijk, omdat je geneigd bent bepaalde dingen, zoals het opgeven van het huiswerk, snel af te handelen. Maar bij dit soort leerlingen moet je huiswerk op tijd opgeven, en niet een halve minuut voor de bel. Verder moet je goed opletten of ze allemaal wel hun agenda pakken en of ze de juiste maand en dag voor zich hebben.'

Ger, wat trekt je aan in deze kinderen?

Hofmans: 'Ik ben met name zeer begaan bij kinderen in het leerwegondersteunend onderwijs. Dat zijn kinderen die afkomstig zijn uit speciale scholen of die veel moeite hadden binnen het reguliere basisonderwijs, waar ze in klassen zaten met havo/vwo-leerlingen. De kinderen van het LWOO hebben altijd haarfijn aangevoeld dat ze niet zoveel kunnen. Het gaat mij erom hun een stukje eigenwaarde terug te geven. Ze te laten ervaren dat ze meer kunnen dan ze in eerste instantie dachten. Als ze hier merken dat ze wel degelijk wat kunnen, dat is prachtig.'

Waar liggen de zwaartepunten bij het Duits?

Ger Hofmans (44) geeft sinds 1980 les aan De Groenstrook. Hij geeft Duits en is daarnaast coördinator leerwegondersteunend onderwijs. Over het begeleiden van Pieter Voorn zegt hij: 'Ik vond het leuk omdat hij mij als begeleider accepteerde en open stond voor dingen die wij bespraken. Pieter durft het ook toe te geven als dingen niet gaan zoals hij wil. Dat is lang niet bij alle nieuwe docenten het geval.'

Hofmans: 'Het gaat om leesvaardigheid, luistervaardigheid en spreekvaardigheid. Vooral dat laatste is belangrijk. We proberen kinderen tot praten te brengen door middel van rollenspellen. Aan schrijfvaardigheid doen we weinig en grammatica komt vrijwel niet aan bod. Als je ziet hoeveel moeite ze daarmee hebben bij Nederlands - moeten wij dat dan nog een keer in het Duits gaan aanbieden?' Voorn: 'Soms vragen ouders weleens waarom we niet meer aan grammatica doen. Ze komen dan aanzetten met rijtjes die ze zelf vroeger hebben geleerd: 'aus, bei, mit, nach, seit, von, zu'. Dan zeg ik: "Kunt u daar uw tank mee vullen in Duitsland?" Daar weten ze niks op te zeggen.'

Ben je een betere leraar dan een jaar geleden?

Voorn: 'Ik ben wel gegroeid, denk ik. Ik weet in de meeste situaties wat ik kan verwachten. Er zullen niet zoveel gekke dingen op me af komen. Als iemand een grote mond heeft of heel lastig is, weet ik beter mijn grenzen aan te geven. Maar soms is het nog rumoerig en gaan er dingen fout.' Hofmans: 'Je bent een stuk zelfverzekerder geworden. Natuurlijk loop je nog tegen groepjes kinderen aan waar het minder soepel mee loopt. Maar je gaat er heel anders mee om dan vorig jaar.'

Ger, heb jij nog wat van Pieter kunnen leren?

Hofmans: 'Natuurlijk, je bent nooit te oud om te leren. Bijvoorbeeld de *Liebes-äpfel-baum*. Dat gebruik ik nu ook.'

Liebes-äpfel-baum?

Voorn: 'Voor het uitleggen van de uitgangen van het zwakke werkwoord, maak ik gebruik van een stencil waarop een boom getekend staat. In de stam van de boom staat de stam van het werkwoord. Aan de takken hangen appels met personen: *ich, du, er* etc. En op de blaadjes zie je de uitgangen aangegeven. Dus als je kijkt naar het werkwoord *wohnen*, dan valt eerst de uitgang -en eraf. Vervolgens kijk je naar de eerste tak van de boom. Daar hangt een appel waarop *ich* staat en op het blaadje dat erbij hangt, staat de letter *e*. Zo zien kinderen dus dat het '*ich wohne*' moet worden 'Het heet de *Liebes-äpfel-baum* omdat ik er een heel verhaal omheen vertel over een liefdesrelatie tussen pv, de persoonsvorm, en het onderwerp. Dat slaat aan omdat de kinderen hier op school over het algemeen niet auditief maar visueel zijn ingesteld. Ze kunnen de tekening inkleuren en als ze dat een paar keer gedaan hebben, gaat het leven voor ze.'

Heb je nog een ander voorbeeld van een vernieuwing die jij hebt ingevoerd?

Voorn: 'Ik probeer steeds meer Duits te spreken tijdens de les, de zogeheten *Klassensprach*'. Ik ben ook begonnen met opdrachten in het Duits op het bord te schrijven. En de kinderen moeten in het Duits vragen of ze naar het toilet mogen.' Hofmans: 'Dat soort dingen neem ik over, waardoor er wat meer leven in komt. Want je moet er constant op alert zijn dat je niet verwordt tot een soort lesboer. Je moet altijd proberen om je materiaal te verlevendigen. Het zijn juist de jonge collega's die het vak levend houden.'